

انتشارات
فرهیختگان
دانشگاه

بررسی افکار و اندیشه‌های علمای پیشرو مشروئیت
با تکیه بر نظرات آخوند خراسانی و شیخ فضل‌الله نوری

تألیف: زهرا علیزاده جدا
به کوشش: مهندس احسان قدمی

سرشناسه : علیزاده جدا، زهرا، ۱۳۶۵ -

عنوان و نام پدیدآور : بررسی افکار و اندیشه‌های علمای پیشرو مشروطیت با تکیه بر نظرات آخوند خراسانی و شیخ فضل‌الله نوری/ پدیدآورنده: زهرا علیزاده جدا و احسان قدمی.

شناسه افزوده : قدمی، احسان، ۱۳۶۱ -

مشخصات نشر : تهران: فرهیختگان دانشگاه، ۱۳۹۸ -

مشخصات ظاهری : ۱۰۰ ص.

شابک : ۲۰۰۰۰ ریال: ۱۳۴-۰۰-۲۳۵-۹۷۸-۶۰۰

وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا

رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۸ ب۴ع/۸۴۰/DSR۱۴۴۰

رده بندی دیویی : ۹۲۲-۷۵۰۰۷۵/۹۵۵

شماره کتاب‌شناسی ملی : ۵۵۸۵۸۸۳

ناشر : فرهیختگان دانشگاه

مدیر مسئول : مهرداد میرضا نیستانی

عنوان کتاب : بررسی افکار و اندیشه‌های علمای پیشرو مشروطیت با تکیه بر نظرات آخوند خراسانی و شیخ فضل‌الله نوری

پدیدآورنده : زهرا علیزاده جدا و مهندس احسان قدمی

طراحی جلد و گرافیک : مهندس علی دوستی

چاپ و صحافی : رامین

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۸

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

قیمت : ۲۰۰۰ تومان

شابک : ۱۳۴-۰۰-۲۳۵-۹۷۸-۶۰۰

ساختمان مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۶ آذر، کوچه پارسی، پلاک ۶

تلفن روابط عمومی: ۰۶۶۴۹۰۱۷۸-۶۶۴۹۰۱۷۹-۶۶۴۹۰۱۷۸-۶۶۴۹۰۱۷۹

پایگاه اینترنتی: www.fardpub.ir

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق محفوظ می‌باشد

مقدمه مولف

انقلاب مشروطه یکی از رویدادهای مهم تاریخ معاصر ایران به شمار می‌آید. در این انقلاب گروه‌های مختلف اجتماعی از جمله علمای شیعه مشارکت داشته‌اند. جهت‌گیری سیاسی علما در قبال انقلاب مشروطه و تحولات سیاسی بعد از آن متفاوت بوده است. مهم‌تر از همه شیخ فضل الله نوری و آخوند خراسانی رویکرد متفاوتی نسبت به مبانی مشروطه و شریعت اسلامی داشته‌اند. در این کتاب تلاش شده است وجوه تشابه و تمایز اندیشه‌های آخوند خراسانی و شیخ فضل الله نوری را در قبال انقلاب مشروطه مورد بررسی قرار گیرد. دو قطب بزرگ جریان مذهبی عصر مشروطه یعنی حوزة نجف به سردمداری آخوند خراسانی و حوزه تهران به سردمداری شیخ فضل الله نوری برخلاف بسیاری از مشهورات تاریخی با وجود اختلافاتی که از لحاظ عملی و مواضع سیاسی داشتند از لحاظ تئوری در مباحث مهم و بحث‌برانگیزی همچون مشروطه، مجلس شوری، مساوات و آزادی با یکدیگر هم‌عقرب بودند. تنها اختلاف آنها در تشخیص مصداق‌های بیرونی مجلس و مشروطه بود که چه بسا اگر سده‌ها منفعات طلب به این اختلافات دامن نمی‌زدند نهضت مشروطه به سرانجامی بهتر می‌انجامید.

با آرزوی توفیق روزافزون برای شما عزیزان

ژانر عزیزان جدا، مهندس احسان قدمی

فصل اول کلیات

۹	مقدمه
۱۳	۱-۱-نقش روحانیت در تحولات سیاسی معاصر ایران
۱۴	۱-۲-تأثیر عدم اجرای قانون اساسی مشروطه و نقش آن در تحول اندیشه و مواضع روحانیت ایران
۱۴	۱-۳-تأثیر مشروطیت بر اندیشه سیاسی علمای شیعه
۱۴	۱-۴-نقش روحانیون در رهبری انقلاب مشروطه

فصل دوم تفحصی در زندگی و افکار آخوند خراسانی

۱۵	۲-تولد
۱۵	۲-۱-هجرت و تحصیلات
۱۶	۲-۲-اقامت موقت آخوند خراسانی در تهران
۱۷	۲-۳-آخوند خراسانی در زندان استرآباد
۱۸	۲-۴-مجلس درس و زعمات علمی و تقلیدی آخوند
۲۰	۲-۵-شاگردان آخوند خراسانی
۲۱	۲-۶-خصوصیات اخلاقی آخوند
۲۱	۲-۷-دستگیری نیازمندان
۲۲	۲-۸-تأسیس مدارس
۲۳	۲-۹-شرکت اسلامی
۲۴	۲-۱۰-آثار علمی آخوند
۲۶	۲-۱۱-نقش آخوند در نهضت مشروطه
۲۹	۲-۱۲-آغاز نهضت
۳۱	۲-۱۳-استبداد صغیر
۳۵	۲-۱۴-غروب خورشید

فصل سوم تفحصی در زندگی و افکار شیخ فضل الله نوری

۳۷	۳-زندگینامه شیخ فضل الله نوری
۳۸	۳-۱-مقام علمی
۴۰	۳-۲-خصوصیات اخلاقی شیخ فضل الله نوری
۴۱	۳-۳-آثار علمی
۴۲	۳-۴-شیخ فضل الله و نهضت تنباکو
۴۴	۳-۵-شیخ فضل الله و مشروطیت
۴۷	۳-۶-قانون اساسی
۵۰	۳-۷-بازداشت و اعدام شیخ فضل الله نوری

فصل چهارم مقایسه تفکرات سیاسی آخوند خراسانی و شیخ فضل الله نوری

۵۷	۴-بحث و بررسی
۶۰	۴-۱-آخوند خراسانی و شیخ فضل الله نوری در نهضت مشروطیت

- ۴-۲- نقش شیخ فضل‌الله نوری در مهاجرت کبری ۶۱
- ۴-۳- پیشنهاد شیخ مبنی بر اصل نظارت علما ۶۱
- ۴-۴- تحصن شیخ فضل‌الله نوری در حرم عبدالعظیم ۶۵
- ۴-۵- توطئه چینی علیه متحصنان و بی‌اعتمادی آخوند ۶۸
- ۴-۶- منشا به وجود آمدن اختلاف ۷۰
- ۴-۷- پایان یافتن تحصن و بازگشت متحصنان ۷۲
- ۴-۸- شیخ فضل‌الله نوری و آخوند خراسانی در دوران استبداد صغیر ۷۳
- ۴-۹- فتح تهران ۷۳
- ۴-۱۰- بررسی نظرهای موجود درباره نزاع و اختلاف مشروطه‌خواهان و مشروطه‌خواهان ۷۴
- ۴-۱۱- اختلاف در اندیشه‌های سیاسی ۷۴
- ۴-۱۲- ریشه‌یابی اختلاف‌ها ۸۰
- ۴-۱۳- تفاوت دیدگاه‌ها در شناخت غرب ۸۳
- ۴-۱۴- آگاهی از ریشه‌ی تفکر غرب ۸۴
- ۴-۱۵- آگاهی ماهیه اومانیستی غرب و اصرار شیخ بر این عقیده ۸۵
- ۴-۱۶- تفاوت دیدگاه در شناخت جاسازی سیاسی مطرح در مشروطه ۸۸
- ۴-۱۷- فرضیه اصلی ۹۴
- ۴-۱۸- فرضیه‌های فرعی ۹۵
- ۴-۱۹- منابع ۹۷
- ۴-۲۰- تشکر و سپاسگزاری ۱۰۰